

Wykres nr 1. Liczba ludności w poszczególnych sołectwach Gminy Gorzyce w latach 2005-2009
 Źródło: UG Gorzyce, stan na 30.06.2009 r.- opracowanie własne

2.3 Zagospodarowanie przestrzenne

2.3.1 Geograficzne uwarunkowania

Teren Gminy Gorzyce wchodzi w skład ziemi rybnicko-wodzisławskiej (znajduje się w jej południowo zachodniej części), leżącej na krawędzi Wyżyny Śląskiej i Doliny Nadodrzańskiej. Na południu granicę ziemi rybnicko-wodzisławskiej wyznaczają: rzeka Olza z Piotrówką, stanowiąca również granicę państwa z Czechami, od południowego zachodu i zachodu dolina Odry, natomiast od północnego wschodu i wschodu graniczy ona z Kotliną Oświęcimską.

Gmina zajmuje teren równinny (równina nadodrzańska) oraz łagodnie pagórkowaty (Wyżyna Śląska), powstały z utworów lodowcowych. Średnia wysokość. n.p.m. wynosi ok. 260-280 m.

Miejscowość **Gorzyczki** należy do bardzo ciekawych pod względem krajobrazowym i przyrodniczym, usytuowana jest w południowo-wschodniej części Gminy Gorzyce.

2.3.2 Zagospodarowanie terenu

Zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gorzyce, miejscowość Gorzyczki wyróżnia się:

- Stosunkowo uporządkowaną zabudową mieszkaniową, skupiającą się wzdłuż istniejących dróg,
- Brakiem wykształconego centrum usługowego,
- Lokalizacją placówki o funkcji ponadlokalnej – Dom Dziecka w adaptowanym obiekcie pałacowym z końca XIX w, w otoczeniu zabytkowego parku z licznym starodrzewem (pomniki przyrody),

- Terenami rolniczymi o wysokiej kulturze agrarnej otaczającymi zabudowę mieszkaniową od strony wschodniej i zachodniej.

2.4. Obiekty zabytkowe

Gródek średniowieczny

W południowej części Gorzyczek znajduje się **średniowieczne grodzisko**, które stanowi trwałą formę krajobrazową. Przed niespełną stu laty resztki zabudowań, obecnie zajmowane przez spółdzielnię rolniczą, gospodarstwa produkcyjne oraz Dom Dziecka, stanowiły centrum dużego majątku ziemskiego. Zachowane po dziś dzień budynki, posadowione po części wzdłuż ulicy Wiejskiej, a po części na skraju stromej skarpy opadającej ku Olzie, stanowią zespół budynków administracyjno-gospodarczych i mieszkalnych majątku ziemskiego jednej z dominat w przestrzeni podwodziśląskiej wsi pierwszej połowy XX w. Historia tego miejsca sięga daleko w przeszłość, do okresu średniowiecza i jeszcze dalej – do epoki brązu i żelaza. W okresie średniowiecza funkcjonował tu ogródek rycerski, w bezpośrednim sąsiedztwie którego umiejscowiono później zabudowania szlacheckiego folwarku.

Najstarszym obiektem całego założenia jest położony na pierwszej terasie rzeki Olzy, obecnie około 200 m na północ od jej koryta, średniowieczny gródek stożkowaty. Wczesną wiosną lub późną jesienią zza nagich konarów drzew wyłania się przysłonięty przez większą część roku, siedmio metrowej wysokości kopiec z płaskim wierzchołkiem okrągłego kształtu, otoczony rowem, a miejscami wałem czy też ziemnym usypiskiem.

Prowadzone tu w latach 60 i 70 XX wieku badania archeologiczne pozwoliły częściowo określić pochodzenie oraz pełnione przez obiekt funkcje. W ich efekcie stwierdzono, że nienaturalne wzniesienie jest średniowiecznym grodziskiem, pozostałością założenia klasyfikowanego w kategorii gródków stożkowatych, z wyraźnie zachowaną fosą oraz obwałowaniem. Gródki stożkowate były w okresie średniowiecza na terenach wiejskich siedzibami możnowładców. Na obszarze Górnego Śląska zidentyfikowano ponad 20 tego rodzaju obiektów.

W Gorzyczkach, zarówno kopiec jak i wał, oraz fosa zostały stworzone ręką człowieka. Nie można wykluczyć, że sam stożek grodziska został uzyskany, jak to miało

miejsce i na innych tego typu obiektach przez dokonanie wcięcia, przekopu od strony wschodniej i zachodniej w jednolite pasmo wzniesienia.

W pozostałościach takich dworów znajdowane są różne przedmioty: militaria, przedmioty wyposażenia jeździeckiego, ułamki naczyń glinianych, a także przedmioty codziennego użytku. W Gorzyczkach natrafiono na ogromną ilość ceramiki i kafli. Wśród znalezisk, szczególnie efektownie przedstawiały się fragmenty średniowiecznych i renesansowych kafli piecowych. Znaleziono także przedmioty metalowe oraz liczne fragmenty naczyń. Zebrany materiał, związany z funkcjonowaniem gródka stożkowego datuje się na okres od XIV do XVI stulecia. Dalsze badania utrudniała woda, która już na głębokości około 1 m zalewała robotników. Pozyskany w efekcie prac materiał archeologiczny nie doczekał się niestety udostępnienia. Poza kilkoma komunikatami nie uzyskało się całościowe opracowanie.

Gródek średniowieczny posiada dużą wartość naukową i kulturową i nie powinien być przedmiotem jakiegokolwiek działalności, która groziłaby zniszczeniem lub prowadziłyby do zmian jego wyglądu. Gródek średniowieczny został wpisany do rejestru zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach z dnia 22.12.1969 r. pod nr A/1105/69.

Krzyże przydrożne

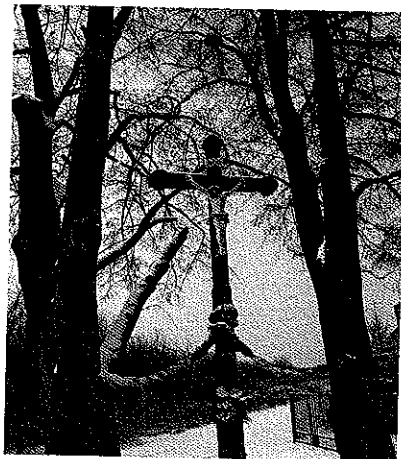
Na terenie miejscowości Gorzyczki zlokalizowane są również zabytki w postaci przydrożnych krzyży .

Jeden z krzyży przydrożnych znajduje w centralnym miejscu miejscowości, u zbiegu ulic Wiejskiej, Kopalnianej i Raciborskiej.

Zdjęcie nr 1. Krzyż przydrożny u zbiegu ulic Wiejskiej, Kopalnianej i Raciborskiej w Gorzyczkach.
Źródło – opracowanie własne

Drugi krzyż zlokalizowany jest przy ul. Łącznej

Zdjęcie nr 2. Krzyż przydrożny przy ul. Łącznej w Gorzyczkach
Źródło – opracowanie własne

Kaplica św. Jana Nepomucena

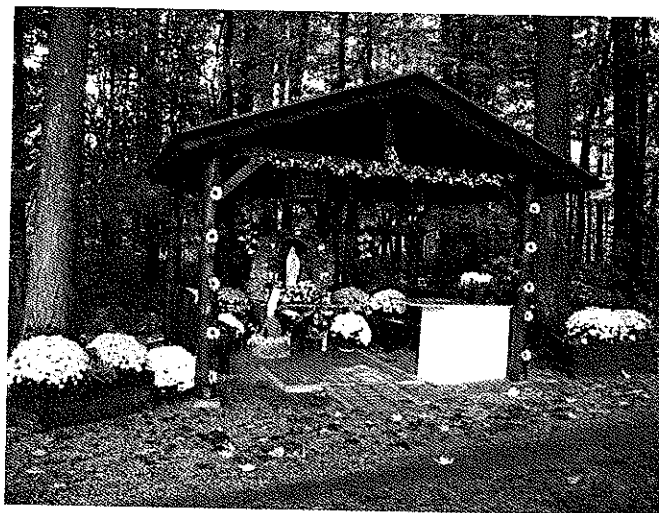
W Gorzyczkach oprócz przydrożnych krzyży ciekawymi obiektami zabytkowymi są kapliczki. Najstarsza to kaplica św. Jana Nepomucena znajdująca się przy ulicy Wiejskiej. W 1992 r. z inicjatywy mieszkańców oraz dzięki ich wsparciu finansowemu rozpoczęto jej budowę. Powstała na miejscu starej kaplicy. Budowniczymi byli sami mieszkańcy Gorzyczek. Prace zakończono w 1993 r., a 23 maja tego samego roku nastąpiło poświęcenie obiektu połączone z uroczystościami odpustowymi. Wewnątrz, w centralnym miejscu znajduje się figura patrona świętego Jana Nepomucena, pochodząca ze starej kaplicy. Niestety nie jest znana data jej wykonania. W kaplicy odbywają się liczne nabożeństwa, w tym majowe i różańcowe, msze jubileuszowe i okolicznościowe na życzenie mieszkańców.

Zdjęcie nr 3. Kaplica Świętego Jana Nepomucena w Gorzyczkach.
Źródło - opracowanie własne

Kapliczka przy ul. Leśnej

Bardzo ciekawą pod względem architektonicznym oraz często odwiedzaną jest kapliczka przy samym lesie na Koloni Fryderyk, w rejonie ulicy Leśnej.

Zdjęcie nr 4. Kapliczka przy ulicy Leśnej.
Źródło - opracowanie własne

Kolonia górnicza

Jak mówi historia w 1825 r. założona została na północ od Gorzyc, przy drodze do Wodzisławia Śląskiego kolonia z 30 chałupniczymi gospodarstwami. Owe 30 chałup stało gotowych w tymże roku. Jednak w jakieś 30 lat później tylko część tych domków było zagospodarowanych, większość zaś stała pustką. Z początku kolonia ta uchodziła za administracyjnie samodzielne osiedle, aż w r. 1863 wcielono ją do Gminy Gorzyce. Tak przedstawia się najstarsza historia przysiółka Kraskowiec. W niedalekim sąsiedztwie Kraskowca w 1911 r. rozpoczęto budowę osiedla domów górniczych, gdzie z zaplanowanych 47 budynków zbudowano w sumie 13 „familoków”, którym nadano nazwę „Kolonia Fryderyk”. W 1913 r. na terenie Koloni Fryderyk rozpoczęto budowę kopalni węgla kamiennego „Friedrich-Schacht”. W tym samym czasie zaczęto budować tor kolejowy od dworca kolejowego w Turzy do w/w kopalni. Budowę kopalni prowadziło Zachodnio-Czeskie Górnicze Towarzystwo Akcyjne z siedzibą w Wiedniu. W związku z wielkim zapotrzebowaniem na węgiel dla celów wojennych już w r. 1916 rozpoczęto wydobywanie węgla. Załoga kopalni liczyła około 400 osób a wydobywanie wynosiło 100 ton węgla. Od roku 1919 nastąpiła stopniowa likwidacja kopalni trwająca do połowy 1923 r., kiedy

to Czeskie Towarzystwo całkowicie unieruchomiło kopalnię z powodu kryzysu gospodarczego. Pomimo istnienia tu pokładów węgla doskonałej jakości wydobyć stało się wprost niemożliwe, a co najmniej zbyt kosztowne. W czasie II wojny światowej na terenach po byłej kopalni został utworzony obóz dla Polaków. Przyległy teren otoczony został gęstymi zasiekami z drutu kolczastego. W jednym z budynków umieszczono więźniów, w drugim zainstalowano komendę i administrację obozu. Dla uczczenia pomordowanych w obozie na terenie byłej kopalni "Fryderyk" umieszczono tablicę pamiątkową z napisem: "Na wieczną chwałę patriotom polskim poległym męczeńską śmiercią z rąk hitlerowców w latach okupacji na terenie obozu dla przesiedleńców w Gorzycach - cześć ich pamięci!". Obecnie Gmina Gorzyce zarządza trzynastoma domkami kolonii górniczej. Kolonia Fryderyk nie posiada swojego kościoła, a parafialnie jej mieszkańcy przynależą do parafii w Gorzycach.

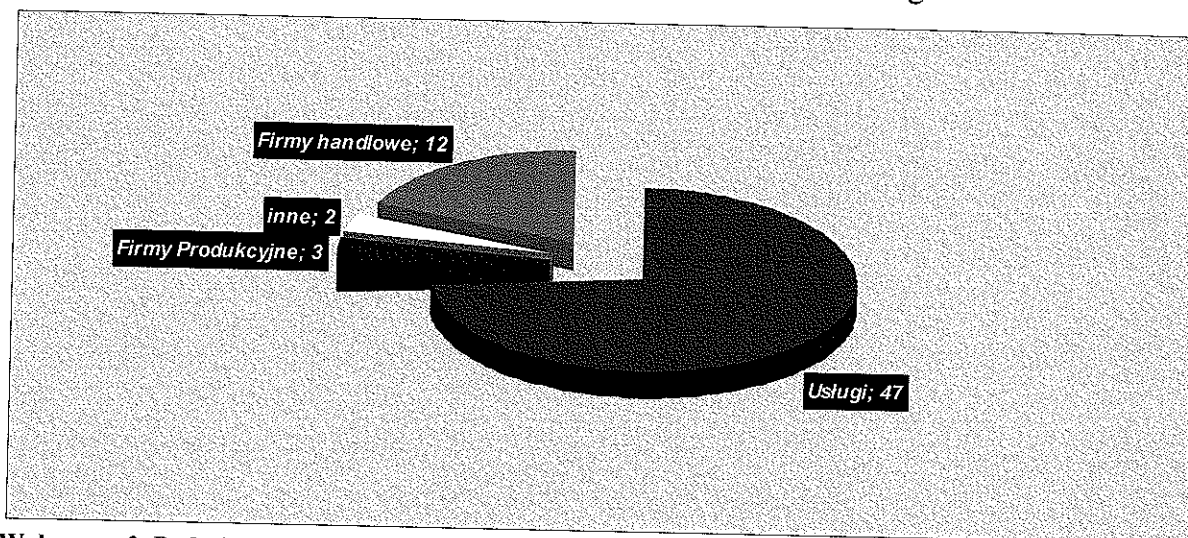

Zdjęcie nr 5. Kolonia górnicza na Koloni Fryderyk.
Źródło: www.e-gorzyce.pl

2.5 Uwarunkowania gospodarcze

Gmina Gorzyce stara się stworzyć optymalne warunki prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw. Dużym sukcesem było utworzenie strefy przemysłowej w Czyżowicach. Aktualnie Gmina Gorzyce jest w trakcie budowy kolejnej strefy przemysłowej w Gorzyczkach, która powstaje w sąsiedztwie budowanej autostrady A1. W bieżącym roku została rozpoczęta budowa drogi dojazdowej do w/w strefy. Jest to kolejny krok lokalnego samorządu dążący do ściągnięcia na teren

gminy potencjalnych inwestorów. Bardzo ważną rolę w tym ma odegrać budowana autostrada A1. Poważnym udogodnieniem w prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie Gminy są ulgi podatkowe. Według danych Urzędu Gminy Gorzyce w gminie funkcjonuje około 1050 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, wśród których najliczniejszą grupę stanowią małe firmy handlowo-usługowe. Na terenie omawianego sołectwa Gorzyczki zlokalizowane są 64 podmioty gospodarcze, z czego prym pod względem miejsc pracy wieździe duża firma produkcyjna znajdująca się przy ulicy Wiejskiej. Z pozostałych działalności większość to firmy usługowe (47) i handlowe (12). Głównymi sektorami zatrudnienia dla mieszkańców Gorzyczek jest górnictwo, handel i usługi.

Wykres nr 2. Podmioty gospodarcze w Gorzyczkach
 Źródło: UG Gorzyce-opracowanie własne

2.6 Skomunikowanie miejscowości

Gmina Gorzyce posiada dogodne położenie w stosunku do przejścia granicznego w Chałupkach oraz strategicznych miejscowości – Wodzisławia, Rybnika, Gliwic, Katowic co umożliwia połączenie drogą 78 (Gliwice-Ostrawa). Trwa budowa autostrady A1. Sieć dróg lokalnych jest bardzo dobrze rozwinięta. Miejscowość Gorzyczki przecina droga powiatowa ul. Raciborska, która w przyszłości będzie drogą dojazdową do budowanej autostrady A1. W związku z tym aktualnie trwają prace modernizacyjne na tej drodze. W momencie otwarcia autostrady miejscowość Gorzyczki będzie mocno obciążona przez ruch samochodowy. Komunikacja zbiorowa odbywa się głównie dzięki Państwowej Komunikacji Samochodowej. Stan infrastruktury drogowej na terenie miejscowości należy uznać za dobry.

2.7 Walory przyrodnicze

Na walory przyrodnicze terenów Gminy Gorzyce zwrócono uwagę jeszcze na przełomie XIX i XX wieku. Alojzy Kotschy, nauczyciel szkoły w Belsznicy opisał w rękopiśmiennej kronice dziesiątki gatunków rzadkich roślin występujących na terenie wioski i okolic.

Zabytkowy charakter posiadają parki dworskie w **Gorzyczkach** i Gorzycach. W pierwszym rośnie kilka drzew – pomników, drugi został objęty ochroną i wpisany do rejestru zabytków.

Zdjęcie nr 6. Dąb czerwony w Gorzyczkach
Źródło – www.e-gorzyce.pl

Obszar Gminy Gorzyce charakteryzuje bardzo dobry stan środowiska naturalnego. Gleby posiadają w większości odczyn kwaśny, a analiza stanu całości środowiska pozwala na stwierdzenie, że użytki rolne kwalifikują się do uprawy wszystkich roślin jadalnych i paszowych. Powietrze charakteryzuje się niskimi dobowymi i rocznymi stężeniami zanieczyszczenia. Na stan środowiska ma ogromny wpływ brak większych zakładów przemysłowych oraz składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych na terenie gminy.

2.7.1 Ukształtowanie terenu

Gorzyczki znajdują się przy południowej granicy Gminy (będącej jednocześnie granicą państwową). Od strony północnej graniczą z Gorzycami od zachodniej z Uchylskiem, od Wschodu z Turzą Śląską i Gminą Godów. Ośią układu przestrzennego wsi jest ulica Wiejska przebiegająca w kierunku północ-południe, prostopadle do ulicy Raciborskiej łączącej Gminę Gorzyce z Gminą Godów. Wieś otoczona licznymi polami uprawnymi od strony północnej łączy się z zabudową Gorzyc. Zabudowa pierwotnie usytuowana była wzdłuż jednej drogi (ul. Wiejskiej), jednakże w miarę rozwoju miejscowości zabudowa rozszerzała się. Specyficzną zabudowę można zauważyć w rejonie ulicy Leśnej oraz Kopalnianej czyli kolonii pogórnicej. Na krańcu południowym miejscowości w pobliżu rzeki Olzy zlokalizowano zespół dworsko-parkowy, na terenie którego funkcjonuje obecnie Powiatowy Dom Dziecka.

Zdjęcie nr 7. Zespół dworsko-parkowy w Gorzyczkach
Źródło -opracowanie własne

2.8. Infrastruktura techniczna

2.8.1 Gospodarka wodno – ściekowa.

Gmina Gorzyce zaopatrywana jest w wodę z wodociągu grupowego, administrowanego przez Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach. Gorzyczki podobnie jak Gorzyce, zaopatrywane są w wodę w oparciu o sieć wodociągową, ze zbiornika wyrównawczego w Gorzycach. Zbiorniki i sieć są w dobrym stanie technicznym.